

บันทึก

เรื่อง การเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๘๓
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (กรณีนายสราวุธ นิยมทรัพย์)

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ได้มีหนังสือที่ สก ๐๐๐๒/๒๗๑๕๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา มีปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งให้กับนายสราวุธ นิยมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยปี พ.ศ.๒๕๒๖ - ๒๕๒๙ ซึ่งถูกพรรคประชากรไทยอันเป็นพรรคการเมืองที่สังกัด ขณะนั้นมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค นายสราวุธฯ จึงต้องขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทันทีในวันนั้นด้วยตามมาตรา ๑๐๓ (๗)^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยเรื่องนี้ไปแล้ว แต่ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายสราวุธฯ ได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) แล้วหรือไม่ ต่อมาคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยให้

^๑ มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๔ (๑) (๒) หรือ (๔)

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๖ (๑) (๒) (๓) (๖) หรือ (๗)

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๙๗

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ

(๘) สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามมาตรา ๘๒ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิกและไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นซึ่งมีสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) ขาดประชุมตลอดสมัยประชุมที่กำหนดเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๑) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

จำหน่ายเรื่องเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ (ซึ่งมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๒๒) โดยเห็นว่านายสรารุธฯ ได้ขอลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกภาพของนายสรารุธฯ สิ้นสุดแล้วตามมาตรา ๑๐๓ (๓)^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีที่ปรากฏต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าสมาชิกภาพของนายสรารุธฯ ได้สิ้นสุดลงแล้วก่อนที่จะคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยปัญหาว่าสมาชิกภาพของนายสรารุธฯ สิ้นสุดลงหรือไม่ ไม่มีความจำเป็นที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องดำเนินการพิจารณาคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวต่อไป

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาได้วางฎีกาขอเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งของนายสรารุธฯ ระหว่างวันที่ ๑ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๘๓^๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเห็นว่าวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เป็นวันที่นายสรารุธฯ ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นวันภายหลังจากวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงคือวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ เพราะหลังจากวันที่สมาชิกภาพได้สิ้นสุดลงแล้วนายสรารุธฯ ยังได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ และปัญหาการสิ้นสุดสมาชิกภาพของนายสรารุธฯ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่กรมบัญชีกลางไม่อนุมัติฎีกา และขอเรียกเงินประจำตำแหน่งของนายสรารุธฯ ที่จ่ายไประหว่างวันที่ ๑๑ - ๓๑ มกราคม ๒๕๒๘ คืน โดยเห็นว่ายังไม่มีกฎหมายหรือข้อกำหนดอื่นใดที่รองรับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถูกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกขับออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคยังคงสามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไปได้ ดังนั้น จึงต้องดจ่ายเงินประจำตำแหน่งตั้งแต่วันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจึงได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่ากรณีของนายสรารุธฯ เป็นกรณีที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๘๓^๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ และถ้าเกิดกรณีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๓)^๖ อีก สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจะอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๘๓^๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นหลักปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งให้แก่สมาชิกดังต่อไปนี้

^๒ มาตรา ๒๑ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานแห่งสภาที่ได้ส่งคำร้องทราบแล้ว ให้ประธานแห่งสภานั้นแจ้งคำวินิจฉัยไปยังผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๔ มาตรา ๘๓ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงก็ดี คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงก็ดี ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

ถูกต้องหรือไม่

๑. ในกรณีที่ไม่มีคำร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จะดำเนินการตั้งแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งจากกระทรวงมหาดไทย หรือวันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากพรรคโดยแนบคำวินิจฉัย ของกระทรวงมหาดไทยมาด้วย แล้วแต่กรณี

๒. กรณีมีการร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้รับเรื่องไว้พิจารณา จะดำเนินการตั้งแต่วันที่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบคำวินิจฉัยของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ หากวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพ

ในการพิจารณาปัญหาที่ขอหารือมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่าง กฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ผู้แทน กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) โดย ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาได้ชี้แจงว่า พรรคประชากรไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ปชท. ๒๓/๒๕๒๘ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๘ ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร (นายอุทัย พิมพ์ใจชน) แจ้งว่า พรรคประชากรไทยได้มีมติให้ลบชื่อนายสรวิชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรค ประชากรไทย ออกจากทำเนียบสมาชิกพรรคประชากรไทย เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ โดย คณะเสี่ยงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารของพรรค และโดยคณะเสี่ยงไม่น้อย กว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมกันของคณะกรรมการบริหารของพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรค ซึ่งทำให้นายสรวิชัย ต้องขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ พรรคมติตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงาน เลขาธิการรัฐสภาได้เสนอเรื่องให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๘ แต่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า ยังมีปัญหาว่าสมาชิกภาพของนายสรวิชัย ได้สิ้นสุด ลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) แล้วหรือไม่ จึงได้มีบัญชาให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาดำเนินการ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่นายสรวิชัย จะพึงได้รับ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปตามปกติ และยังคงให้นายสรวิชัย ปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหานี้จะได้ทำการ วินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งในวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๘ นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์ รองประธานสภา ผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรแสดงความเห็นว่า มติของพรรคประชากร ไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ยังไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยโดยนายปิยะฉัตรฯ เห็นว่า มติของพรรคการเมืองที่จะมีผลตามมาตรา ๑๐๓ (๗) จะต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการบริหารของพรรคและ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคทั้งหมด ต่อมานายแคล้ว นรปติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอื่นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรทั้งหมดได้ยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายสรวิชัย ได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามมติของพรรค ประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ แล้ว และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้ พิจารณา ต่อมานายสรวิชัย ได้ขอลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เพื่อไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคชาติไทยเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องการขาดจากสมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวข้างต้นว่า เมื่อนายสรวุธฯ ได้ขอลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ สมาชิกภาพของนายสรวุธฯ จึงสิ้นสุดลงแล้วตามมาตรา ๑๐๓ (๓) ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพิจารณาต่อไปว่าสมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ตามมติของพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ หรือไม่ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีคำวินิจฉัยให้จำหน่ายเรื่อง ต่อมากระทรวงการคลังได้ขอให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภานำเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นสำหรับระหว่างวันที่ ๑๑ - ๓๑ มกราคม ๒๕๒๘ ซึ่งนายสรวุธฯ ได้รับไปแล้วส่งคืนคลัง เพราะเมื่อสมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ได้สิ้นสุดลงตามมติของพรรคประชากรไทยแล้วเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลังจากวันดังกล่าว ในเรื่องนี้ นายสรวุธฯ ได้โต้แย้งว่าเงินประจำตำแหน่งดังกล่าวเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑๑ - ๓๑ มกราคม ๒๕๒๘ นั้น ตนยังไม่ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามนัยมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนายสรวุธฯ ได้ขอให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจ่ายเงินประจำตำแหน่งระหว่างวันที่ ๑ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ให้กับตนด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจึงใคร่ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่า นายสรวุธฯ จะมีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งจนถึงเมื่อใดเพื่อจะได้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ได้ชี้แจงว่า เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรมบัญชีกลางได้หารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การจ่ายเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของนายสรวุธฯ จะต้องจ่ายตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ใช่หรือไม่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้ตอบว่า การที่กรมบัญชีกลางจ่ายเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของนายสรวุธฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ นั้นน่าจะถูกต้องแล้ว กรมบัญชีกลางจึงถือปฏิบัติตามคำตอบของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำหรับผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ได้ชี้แจงว่า กระทรวงมหาดไทยได้ขอหารือปัญหาการสิ้นสุดสมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อได้รับคำตอบว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายสรวุธฯ ได้สิ้นสุดลงตามมติของพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ แล้วตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงมหาดไทยจึงได้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกา

กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาขอหารือมานั้น เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการแปลความหมายของมาตรา ๘๓^๔ และมาตรา ๑๐๓^๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

จากข้อความในมาตรา ๘๓ ที่บัญญัติว่า “การออกจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง.....” แสดงให้เห็นว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึงกรณีของการสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ได้รับระบุไว้ในมาตรา ๑๐๓ ว่าเป็นกรณีที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เพราะเหตุของการสิ้นสุดของสมาชิกภาพที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๓ รวม ๑๑ กรณีนั้น แต่ละกรณีมีผลที่เกี่ยวกับการสิ้นสุดของสมาชิกภาพในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การสิ้นสุดของสมาชิกภาพเพราะเหตุตายหรือลาออกตาม (๒) หรือ (๓) หรือเพราะเหตุถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ย่อมเป็นที่ยุติได้ว่าวันสิ้นสุดของสมาชิกภาพก็คือวันที่ถึงแก่ความตายหรือวันที่ถูกกำหนดให้เป็นวันลาออกหรือวันเริ่มต้นที่ถูกจำคุก และจะไม่มีกรณียกออกจากตำแหน่งของสมาชิกภายหลังวันสิ้นสุดของสมาชิกภาพดังได้กล่าวมา แต่สำหรับการสิ้นสุดของสมาชิกภาพเพราะเหตุอื่น ๆ เช่น การขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๔ (๒) ซึ่งได้แก่การมีอายุต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง หรือการมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๕) ซึ่งได้แก่กรณีเคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขบถด้วยกฎหมายให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง การสิ้นสุดของสมาชิกภาพทั้งสองกรณีย่อมมีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ได้รับเลือกตั้ง แต่เนื่องจากการมีกรณียกออกจากตัวสมาชิกเองหรือจากการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อผู้ขาดคุณสมบัติหรือผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามได้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกไปแล้วระยะหนึ่งซึ่งอาจเป็นเวลาหลายเดือนหรือเป็นปี และได้ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภายหลัง ฉะนั้น ถ้าหากไม่มีบทบัญญัติมาตรา ๘๓ ก็อาจมีการกล่าวอ้างว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ขาดคุณสมบัติหรือผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นโมฆะ และไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันรัฐสภาตลอดจนความยุ่งยากที่จะเกิดจากการเรียกคืนซึ่งเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ด้วยเหตุนี้ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติมาตรา ๘๓ ขึ้นไว้เพื่อจะช่วยขจัดปัญหาดังกล่าว

สำหรับกรณีนายสราวุธฯ ซึ่งถูกพรรคประชากรไทยอันเป็นพรรคที่สังกัดขณะนั้นมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔ ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค กรณีย่อมเป็นไปตามมาตรา

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

๑๐๓ (๗) ซึ่งให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ แต่เนื่องจากไม่มี บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญรองรับว่ามติดังกล่าวของพรรคการเมืองเป็นที่สุด นายสรยุทธฯ จึงมีสิทธิ ที่จะกล่าวอ้างว่าการลงมติของพรรคประชากรไทยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของมาตรา ๑๐๓ (๗) และบทบัญญัติของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ และถือว่าตนยังไม่พ้นจากสมาชิก ภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ ยินยอมให้นายสรยุทธฯ ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ตรากฎกระทรวงนายสรยุทธฯ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ สมาชิกภาพของนายสรยุทธฯ จึงสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๓)

เมื่อวันสิ้นสุดของสมาชิกภาพของนายสรยุทธฯ มี ๒ วัน คือ วันที่พรรคการเมืองมี มติตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘) และวันที่นายสรยุทธฯ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากสมาชิกภาพ (วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘) เนื่องจากการขาดจากสมาชิกภาพเพราะเหตุที่พรรคประชากรไทยมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิก ของพรรคประชากรไทยยังไม่เป็นที่ยุติ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ การขาดจากสมาชิกภาพของนายสรยุทธฯ ในกรณีนี้ จึงยังไม่มีผลใช้บังคับแก่ส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องแต่เมื่อนายสรยุทธฯ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ และการลาออกของนายสรยุทธฯ นี้ไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ การสิ้นสุดของสมาชิกภาพของนายสรยุทธฯ เพราะการลาออกย่อมผลเป็นที่ยุติและแน่นอนตามวันที่กำหนดให้เป็นวันลาออก คือ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ และมีผลใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น เมื่อสำนักงานเลขาธิการ รัฐสภาได้วางฎีกาขอเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งของนายสรยุทธฯ ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

อนึ่ง ตามที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาได้อ้างว่าได้วางฎีกาขอเบิกจ่ายเงินประจำ ตำแหน่งของนายสรยุทธฯ ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ โดยอาศัย บทบัญญัติของมาตรา ๘๓ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็น ว่า กรณีของนายสรยุทธฯ นี้ไม่อาจนำมาตรา ๘๓ มาใช้บังคับได้ เพราะคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ มิได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าสมาชิกภาพของนายสรยุทธฯ ได้สิ้นสุดลงแล้วตามมติของพรรคประชากร ไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๘ ตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพียงแต่มีคำวินิจฉัยให้จำหน่ายเรื่องเท่านั้น ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าการลงมติของพรรคประชากรไทยเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายพรรคการเมือง และไม่มีการลาออกของนายสรยุทธฯ ในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ใน กรณีเช่นนี้ ต้องถือว่านายสรยุทธฯ ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับคำวินิจฉัยชี้ขาดจากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และนายสรยุทธฯ ย่อมมีสิทธิจะได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นในฐานะสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจนถึงวันที่ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘๓ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับปัญหาที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาขอให้วินิจฉัยว่าถ้าเกิดกรณีสมาชิก

ภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีก สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาจะอาศัยบทบัญญัติของมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นหลักปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งให้แก่สมาชิกจะได้หรือไม่ ในปัญหาดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) มีความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีไม่มีการร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่มีหนังสือของกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบด้วยกับการลงมติของพรรคการเมือง ในกรณีนี้ต้องจ่ายเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

(๒) ในกรณีมีการร้องขอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้รับไว้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าการลงมติของพรรคการเมืองเป็นไปโดยถูกต้องและสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติจะต้องจ่ายเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ตั้งแต่วันที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑